

בחינת דמה בעברית: הבנה, חיבור ולשון

מספר השאלון: 14371

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	-	הבנת הנקרא	-	40 נקודות
פרק שני	-	חיבור	-	20 נקודות
פרק שלישי	-	ידע לשון	-	20 נקודות
פרק רביעי	-	ספרות	-	<u>20 נקודות</u>
	-	סך הכול	-	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין

ד. הוראות מיוחדות:

(1) יש לענות על כל השאלות בגוף השאלון, לפי ההוראות.

(2) לשם כתיבת טיוטה לחיבור יש להשתמש בדפי הטיוטה בסוף שאלון זה.

(3) בכתיבת החיבור יש להתרכז בנושא, להימנע מהקדמות ארוכות, מסטיות מן הנושא ומחזרות על רעיונות.

(4) יש לשים לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה, אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

השאלות בבחינה זו מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

קראו את המאמר שלפניכם, וענו על השאלות שאחריו על פי ההוראות.

12 שעות ביום בממוצע: הגיע הזמן שנדע להתמודד עם טיקטוק

פסקה א לאחרונה כמה מדינות בארצות הברית הגישו תביעה לבית המשפט נגד הרשת החברתית טיקטוק. בתביעה הן טוענות שהשימוש ברשת גורם נזקים לילדים, כמו התמכרות לרשת, דיכאון, חרדה וחוסר שינה. נוסף על כך, הן מאשימות את רשת טיקטוק שהיא משפיעה לרעה על הילדים מבחינה חברתית, ולפעמים מעודדת אותם לעשות פעולות מסוכנות שיכולות לסכן אותם ולגרום להם לפציעה.

פסקה ב בעיה נוספת היא ההשפעה השלילית של טיקטוק על דימוי הגוף של הצעירים, כלומר מה הם מרגישים בקשר למראה שלהם וכמה חשובה להם הדעה של אחרים. בגיל ההתבגרות המראה החיצוני חשוב מאוד למתבגרים. רבים מהם לא מרוצים מן המראה שלהם, ולכן הביטחון העצמי שלהם נפגע. בני הנוער האלה מתחילים להשתמש בפילטרים לתמונות כדי לשפר את המראה החיצוני שלהם ברשת. התנהגות זו מדאיגה הורים רבים. המדינות שהאשימו את רשת טיקטוק הציגו בבית המשפט מחקר שמוכיח את ההשפעה השלילית הזאת. לפי המחקר, 50% מן הנערות מאמינות שהן לא נראות טוב בסרטונים, ולכן הן "מתקנות" את המראה שלהן.

פסקה ג יש בני נוער שלא מפרסמים סרטונים בטיקטוק אבל צופים בסרטונים שהעלו אחרים. כששואלים אותם "למה אתם צופים הרבה זמן בטיקטוק?" הם עונים "כי כולם שם", או "כי זה מעניין וכיף". יש בני נוער שמרגישים צורך לפרסם סרטונים ברשת כדי שהרבה אנשים יצפו בהם. וכששואלים אותם מה הסיבה לכך, הם עונים שהם רוצים להיות "טיקטוקרים" – כוכבי טיקטוק שיש להם עוקבים רבים. לדבריהם, הרעיון של פרסום סרטונים הוא שכולם יכירו אותך, תהיה מפורסם, ואולי ככה גם יציעו לך לפרסם מוצרים, ותוכל להרוויח כסף.

פסקה ד ההשפעות השליליות של טיקטוק אכן מדאיגות, אבל צריך להבין שהשימוש ברשת זו הפך לחלק בלתי נפרד מן החיים של הצעירים. יש צעירים שמתמשים בה אפילו 12 שעות ביום. לכן חשוב לשים לב למצב הרגשי והגופני של בני הנוער המשתמשים בטיקטוק. ובעיקר חשוב ללמד אותם איך להתנהג ברשת בצורה נכונה.

פסקה ה כדאי ללמד את בני הנוער לשים לב לדרך שבה הם משתמשים בטיקטוק, כדאי שהם ישאלו את עצמם באילו נושאים הם צופים, אחרי מי הם עוקבים, מה הם מרגישים כשהם מתבוננים בסרטונים, ואיך הסרטונים משפיעים עליהם.

פסקה ו חשוב גם שבני הנוער ישאלו את עצמם מה הם היו רוצים לעשות כשהיו "גדולים", על מה הם חולמים ומה מעניין אותם. התשובות על השאלות האלה יכוונו אותם להשתמש ברשת בדרך שתעזור להם להשיג את המטרות שלהם.

פסקה ז בני הנוער צריכים לחשוב אם התוכן שבו הם צופים הוא נכון ולבדוק אם הוא אמיתי. כך למשל הם יוכלו להבין איך השימוש בפילטרים יוצר מראה לא אמיתי ומציאות לא נכונה שמשפיעים על הרגשות שלהם. כדאי שהמשתמשים ידעו לבחור את הנושאים שמשפיעים עליהם לטובה. גם ההורים צריכים לשמש דוגמה לילדיהם ולהשתמש פחות ברשתות החברתיות.

(מעובד על פי צוק, נ' (אוקטובר, 2024). 12 שעות ביום בממוצע: הורים, הגיע הזמן שתתמודדו עם טיקטוק. ynet. אוהור מ' www.ynet.co.il)
הכותבת היא מרצה, חוקרת תרבות הילד והנוער ומנכ"לית פורטל "עשר פלוס" להורים.)

השאלות

ענו על כל השאלות 1-10. (לכל שאלה 4 נקודות)

1. בפסקה ב כתוב שההתנהגות של בני הנוער מדאיגה הורים רבים. במשפט שלפניכם הקיפו את האפשרויות הנכונות מבין המילים המודגשות. ההורים דואגים כי הילדים שלהם משנים / לא משנים את המראה החיצוני / פנימי שלהם ברשת בעזרת פילטרים לתמונות. כך נוצרים בטקטוק סרטונים אמיתיים / לא אמיתיים של הילדים.
2. בפסקה ב מתואר תהליך שמבטא את ההשפעה של טיקטוק על בני הנוער. כתבו את השלבים לפי הסדר שלהם בתהליך.
 - (1) _____
 - (2) _____
 - (3) _____
3. בני הנוער משתמשים בטיקטוק מסיבות שונות ולמטרות שונות. השלימו את המשפטים שלפניכם במילים שלכם, על פי פסקה ג.
 - בני הנוער משתמשים בטיקטוק כי _____
 - בני הנוער משתמשים בטיקטוק כדי _____
4. בפסקה ד כתוב: "חשוב לשים לב למצב הרגשי והגופני של בני הנוער המשתמשים בטיקטוק". כתבו מתוך המאמר שתי דוגמאות למצב של בני הנוער בגלל השימוש בטיקטוק.
 - דוגמה 1: _____
 - דוגמה 2: _____
5. מהי המטרה העיקרית של המאמר? הקיפו את התשובה הנכונה.
 - לתאר את הסיבות להתמכרות של בני הנוער לרשת הטיקטוק.
 - להאשים את רשת הטיקטוק בהשפעות השליליות שלה על בני הנוער.
 - לקרוא לציבור להפסיק לגמרי את השימוש בטיקטוק.
 - להסביר את הבעיות ברשת הטיקטוק ולהציע דרכים לשימוש נכון בה.

6. לפניכם קטע קצר. קראו אותו, וענו על השאלה שאחריו.

ההורים חושבים שצפייה בסרטונים קצרים רבים פוגעת בחשיבה של הילדים, ואולי בגלל זה קשה להם להקשיב ולהתרכז זמן רב. מחקר שנעשה בסין בדק את הקשר בין צפייה רבה בסרטונים קצרים ובין רמת הריכוז של הילדים. התוצאות הראו את מה שחשבו ההורים קודם: לילדים קשה לעסוק בפעילויות ארוכות, והם מעדיפים פעילויות קצרות שנותנות מייד הנאה וסיפוק. המסקנה של המחקר הייתה שצפייה בסרטונים קצרים רבים אכן פוגעת ביכולת של הילדים להקשיב ולהתרכז.

השלימו את המשפטים שלפניכם, על פי הקטע הקצר.

המחקר שנעשה בסין מצא שצפייה מרובה בסרטונים קצרים גורמת לכך שילדים קשה _____
_____, ולכן הם מעדיפים _____
שנותנות להם הנאה מידית.

7. לפניכם קטע קצר. קראו אותו, וענו על השאלה שאחריו.

האפליקציה של טיקטוק מציגה לכל משתמש סרטונים שמתאימים לו. היא מזהה במה המשתמשים אוהבים לצפות, ומציעה להם עוד סרטונים מאותו הסוג. התוצאה היא שלמשתמשים קשה להפסיק לצפות בסרטונים, והם מתמכרים לטיקטוק. המחקר שנעשה בסין הראה גם את ההשפעה של הצפייה על המוח. נמצא שאצל המשתמשים, האזורים במוח שקשורים בהתמכרות פועלים יותר, ולכן קשה להם להפסיק לצפות בסרטונים בטיקטוק.

השלימו את המשפט שלפניכם, על פי הקטע הקצר.

הסיבה להתמכרות לטיקטוק היא _____

8. בשורה 2 בפסקה ה כתוב:

"מה הם מרגישים כשהם מתבוננים בסרטונים".

איזו מילה אינה יכולה להחליף את המילה "מתבוננים" במשפט זה?

הקיפו את התשובה הנכונה.

- מביטים	- מסתכלים
- מעיינים	- מתעלמים

9. בשורה 2 בפסקה א כתוב :

"השימוש ברשת גורם נזקים לילדים, כמו התמכרות לרשת".
איזו מילה אינה יכולה להחליף את המילה "התמכרות" במשפט זה?
הקיפו את התשובה הנכונה.

- השתעבדות
- תלות
- היגמלות
- התמסרות

10. בשורה 3 בפסקה א כתוב : "הן מאשימות את רשת טיקטוק".

למה מכוונת המילה הן במשפט זה?

הקיפו את התשובה הנכונה.

- ההתמכרות
- כמה מדינות בארצות הברית
- חרדה וחוסר שינה
- פעולות מסוכנות

ענו על שאלה 11.

11. חיבור

לפניכם שלושה נושאים לחיבור, א-ג. בחרו באחד מהם, וענו על מטלת הכתיבה שאחריו.

א. חשיבות האומנות בחיינו

אומנות היא מעשה יצירתי המאפשר לאדם לבטא רגשות ומחשבות וגם להתמודד עם לחצים ואתגרים. האומנות באה לידי ביטוי בתחומים שונים: ציור, פיסול, מוזיקה, ריקוד, כתיבה, תיאטרון ועוד.

כתבו חיבור בהיקף של 10-15 שורות. בחרו בדוגמה אחת מתחומי האומנות שהתנסיתם בה, תארו את הרגשות ואת המחשבות שבאו לידי ביטוי בדוגמה שבחרתם. הסבירו כיצד לדעתכם האומנות יכולה לסייע לבני האדם להתמודד עם אתגרים בחייהם.

ב. משמעותה של חברות בימינו

חברות היא מערכת יחסים בין שני אנשים לפחות, המבוססת על קרבה, אמון ושיתוף פעולה בין הצדדים.

כתבו חיבור בהיקף של 10-15 שורות. בחיבור הציגו סוגים שונים של חברות, ספרו על הקשיים ועל ההצלחות בשמירה על חברות, והביאו דוגמאות לדבריכם מניסיונכם האישי.

ג. טרנדים מקובלים בחברה

בכל חברה יש תופעות והתנהגויות נפוצות המקובלות על רוב האנשים מבחינת לבוש, אוכל, משחקים, בילויים ועוד. עם זאת יש אנשים הבוחרים דרך עצמאית ואישית השונה מן האופנה המקובלת.

כתבו חיבור בהיקף של 10-15 שורות. בחיבור הביעו את דעתכם אם כדאי להתנהג כמו כולם או כדאי לאמץ התנהגות עצמאית השונה מן המקובל. נמקו את דעתכם, והביאו דוגמאות מניסיונכם האישי לביסוס דעתכם.

את החיבור כתבו בעמוד הבא.

תוכלו להשתמש בעמודים שבסוף שאלון זה לטיוטה לחיבורכם.

פרק שלישי - ידע לשון (20 נקודות)

חלק א - הפועל (6 נקודות)

בחרו בשלוש מארבע השאלות 12-15, וענו על כל הסעיפים בכל אחת מהשאלות שבחרתם.
12. כתבו בשורה הריקה בכל סעיף את התשובה, על פי ההוראות.

א. לפעמים רשת טיקטוק מעודדת את הילדים לעשות פעולות **מְסַכְּנֹת**.

(1) השורש של הפועל **מְסַכְּנֹת** הוא _____.

(2) הבניין של הפועל **מְסַכְּנֹת** הוא _____.

ב. כדאי ללמד את בני הנוער לשים לב לדרך שבה הם **מְשַׁתְּמָשִׁים** בטיקטוק.

(1) השורש של הפועל **מְשַׁתְּמָשִׁים** הוא _____.

(2) הבניין של הפועל **מְשַׁתְּמָשִׁים** הוא _____.

13. לפניכם ארבעה סעיפים א-ד. כתבו את הפועל המתאים למשפט על פי שם הפועל שבסוגריים.
דוגמה: טיקטוק נחשבת לרשת החברתית שבני נוער מתמכרים (להתמכר) אליה יותר מכל רשת אחרת.

א. סרטוני האימון הפיזי _____ (לשפר) סיבולת וכוח גופני.

ב. כל מי שעובר על החוק _____ (להסתכן) בעונשים כבדים.

ג. כדאי שבני הנוער _____ (לשאול) את עצמם באילו נושאים הם צופים.

ד. הצפייה הממושכת בסרטונים _____ (להשפיע) על הילדים.

14. לפניכם שני משפטים א-ב שחסר בהם פועל. הקיפו את הפועל המתאים לכל אחד מהמשפטים.

א. למידה דרך טיקטוק אינה _____ את השיעורים בבית הספר.

- מתחלפת - מוחלפת

- חולפת - מחליפה

ב. ההורים חושבים שצפייה בסרטונים קצרים רבים _____ בחשיבה של הילדים.

- פוגעת - פוגעים

- יפגעו - נפגעים

15. הקיפו את הפועל הנכון במשפטים א-ד שלפניכם.

א. עריכה של סרטונים **מפתחים** / **מפתחת** / **מפותחת** את היצירתיות והדמיון.

ב. המבוגרים צריכים לשמש דוגמה אישית כדי שהילדים **למדו** / **ילמדו** / **לימדו** לצפות בסרטוני טיקטוק בדרך הנכונה.

ג. כיום כולם **מצטלמים** / **מצולמים** / **מצלמים** בטלפון החכם את כל מה שקורה בסביבה שלהם.

ד. אל **תאמינו** / **האמינו** / **אימנתם** לכל מה שיש בטיקטוק.

חלק ג - מילות קישור (6 נקודות)

ענו על שאלה 18.

18. ענו על שניים מן הסעיפים א-ג שלפניכם (לכל סעיף - 3 נקודות).

א. הקיפו את מילת הקישור המתאימה למשפט.

לפי מחקרים, ההתמכרות לטיקטוק מסוכנת, _____, כל התמכרות של אנשים למסכים או לדברים אחרים.

כמו / עם זאת / אלא / כי

ב. הקיפו את מילת הקישור המתאימה למשפט.

ילדים קטנים לא יכולים להפסיק להשתמש בטיקטוק, _____, הם כבר התמכרו לצפייה בסרטונים קצרים.

לכן / כי / מלבד / למרות

ג. במשפט שלפניכם החליפו את מילת הקישור המסומנת בקו במילת קישור אחרת (מן הרשימה) בלי

לשנות את הקשר הלוגי במשפט.

עקב הצפייה המרובה בסרטוני טיקטוק, הרצון של התלמידים להתמיד בלמידה יורד.

כתוצאה מ / אף על פי / למען / בנוסף ל

פרק רביעי - ספרות (20 נקודות)

חלק א - סיפורת (10 נקודות)

ענו על אחת מהשאלות 19-20.

19. ילד זר / גרשום שופמן

ענו על שני הסעיפים א-ב שלפניכם (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

א. מה למדתם מהסיפור על היחס לזולת? כיצד תוכלו ליישם את זה בחיי היום-יום שלכם? (6 נקודות)

ב. האם, לדעתכם, אפשר ללמד אמפתיה? כיצד בית הספר יכול לעזור לתלמידים לשים לב לזולת?

(4 נקודות)

20. השניים / גרשום שופמן

ענו על שני הסעיפים א-ב שלפניכם (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).
א. האם, לדעתכם, הרשימה מבטאת השקפת עולם אופטימית או פסימית? נמקו. (6 נקודות)

ב. כתבו על מקרה נוסף, כדוגמת המקרים המתוארים ברשימה, מתוך ניסיונכם האישי או מתוך ניסיונם של אחרים. (4 נקודות)

חלק ב - שירה (10 נקודות)

ענו על אחת מהשאלות 21-22.

21. קו העוני / רוני סומק

ענו על שני הסעיפים א-ב שלפניכם (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

א. איך השיר גורם לכם להרגיש לגבי חוסר השוויון בחברה? הסבירו את תשובתכם. (6 נקודות)

ב. האם, לדעתכם, השיר נותן תקווה או מציג מציאות מדכאת? נמקו את דעתכם. (4 נקודות)

22. כל הכבוד לאבא / פרץ דרור בנאי

א. מדוע, לדעתכם, העדיף האב לקנות ספרים על פני בגדים או דברים אחרים? מה הערך שהשיר מייחס לכך? (6 נקודות)

ב. האם, לדעתכם, המסר של השיר רלוונטי גם לילדים ובני נוער כיום? למה כן / לא? (4 נקודות)
